Accountantsverslag

Gemeente Teylingen

Boekjaar 2022

Aan de Gemeenteraad van de
gemeente Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ Voorhout

ONDERWERP:
Accountantsverslag 2022

KENMERK:
Versie d.d. 29-06-2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2022 van gemeente Teylingen, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 24 januari 2023, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

S.M. Turenhout RA
Director Audit

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting

Opdracht, scope en uitkomsten

Belangrijkste bevindingen

Financiële positie

Overige onderwerpen

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

Gerealiseerd saldo baten en lasten

0,33

MILJOEN EURO

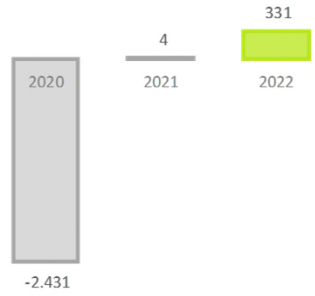

Mutatie reserves

-1,18

MILJOEN EURO

negatief is per saldo onttrokken

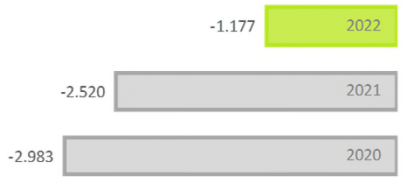

Gerealiseerd Resultaat

1,51

MILJOEN EURO

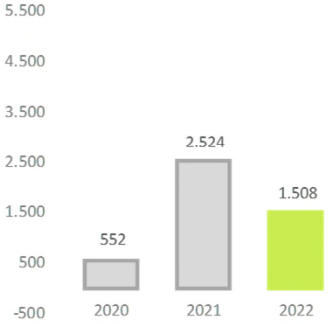

Schuldquote

12%

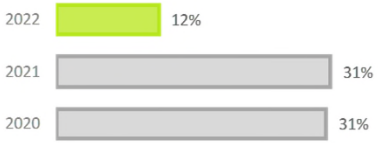

Solvabiliteit

Totaal eigen vermogen

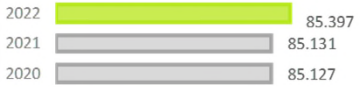

Weerstandscapaciteit

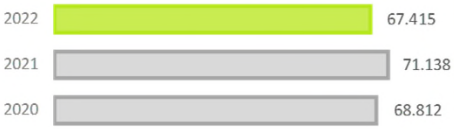

Risico's totaal

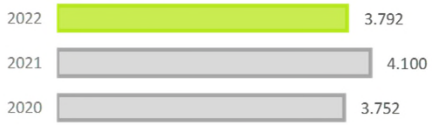

Weerstandsratio

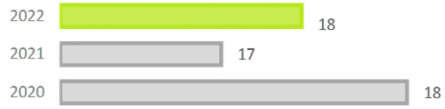

Bestuurlijke samenvatting

	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2022 een goedkeurende verklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. De ongecorrigeerde verschillen blijven onder de goedkeuringstoleranties.
	Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
	Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2022.
	Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken geen ongecorrigeerde fouten / onzekerheden. Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole geen bevindingen die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren. We constateren dat de correcties uit de controle zijn verwerkt door de gemeente.
	Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de rechtmatigheid blijken fouten. Wij hebben geconstateerd dat er in totaal voor €307 duizend aan onrechtmatige bestedingen hebben plaatsgevonden op investeringskredieten.
	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 in overeenstemming zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Teylingen voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
	Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.

Bestuurlijke samenvatting

	Het boekjaar 2022 sluit met een financieel resultaat van € 1,5 miljoen. De totale vermogenspositie van de gemeente Teylingen bedraagt € 85,5 miljoen (2021: € 85,1 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 54,1% (2021: 52,3%). De vermogenspositie is stabiel te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit met € 67.415.000 en een weerstandsratio van 18 uitstekend is.
	Gevolgen oorlog Oekraïne: Inflatie en energiecrisis heeft voor 2022 een belangrijke invloed op uw gemeente. De energiecrisis en daarmee samenhangend de (kosten)inflatieontwikkeling in Nederland was dit controlejaar onverminderd hoog. Wij hebben bij de controle vastgesteld dat deze kostenstijgingen gedurende het boekjaar adequaat zijn begroot en dit niet heeft geleid tot begrotingsoverschrijdingen.
	Inzake de kosten Jeugdwet, Tozo en de Wmo steunt de gemeente op verantwoordingen van enerzijds SOZ Holland Rijnland en anderzijds ISD Bollenstreek. Uit de verantwoording van de SOZ Holland Rijnland blijkt een onzekerheid van 1,3% van de lasten jeugdzorg, deze onzekerheid is meegenomen in onze foutenevaluatie.
	De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid en zijn adequaat toegelicht.
	Wij hebben de samenwerking met de gemeente Teylingen als prettig ervaren. Wij merken dat er stappen zijn gezet ten opzichte van voorgaand jaar. Een belangrijke stap hierin is de verbetering in de aanlevering van onderbouwingen. De controle is hierdoor efficiënter verlopen. De afspraken die wij samen met uw gemeente uit de evaluatie van de jaarrekeningcontrole 2021 hebben geformuleerd zijn dan ook actief opgepakt. Belangrijke resterende verbeteringen zien wij op verbetering in het proces, waaronder de tijdigheid van registratie in de administratie van verplichtingen.

Opdracht Scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle
De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:
- Het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen).
- De jaarrekening.
- Bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 24 januari 2023 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties
De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 1.000.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.000.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 3.000.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 50.000

Kernpunten en significante risico's in de controle
Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:
- Schattingen en toelichtingen in de jaarrekening.
- Waardering van faciliterende projecten.
- Nauwkeurigheid van de voorzieningen.
- Rechtmatigheid van de Europese aanbestedingen.
- WNT-verantwoording.
- Onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen inkopen en uitkeringen.

Verslaggevingsrichtlijnen
Wij hebben de aanvaardbaarheid van de gehanteerde waarderingsgrondslagen, de consistente toepassing daarvan alsmede de duidelijkheid en volledigheid van de jaarverslaggeving beoordeeld. Uw gemeente heeft gedurende 2022 geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Wij concluderen dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en dat de toepassing daarvan, samen met de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen, een getrouw beeld geeft van de financiële positie van de gemeente.

Managementinzicht en schattingen
Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

Opdracht, scope en uitkomsten

Fraude risico's en continuïteit
Onze controleverklaring over boekjaar 2022 bevat voor het eerst een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV-COS 700). Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

In de controle betrokken werkzaamheden omtrent frauderisico's

- **Risico op doorbreking van de AO/IB door de leiding:** Vanuit onze accountantsregelgeving geldt een specifiek risico op doorbreking van de AO/IB door de leiding. Het college of management bevindt zich in organisaties in een unieke positie om fraude te plegen, doordat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Een incentive van het college of management zou hierbij kunnen zijn om op die wijze een betere financiële situatie of prestatie te presenteren.

- **Risico op corrupt handelen:** Voor gemeenten hebben wij inherent een corruptierisico (ondermijning) onderkend, aangezien een gemeente in een verhoogd risico sector (overheid) werkzaam is en er grote transacties door de gemeente lopen. Op basis hiervan hebben wij dit risico geïdentificeerd, dit is in lijn met NBA-praktijkhandreiking 1137. Binnen Baker Tilly is de consistente gedragslijn dat een geïdentificeerd corruptierisico als frauderisico worden gekwalificeerd.

In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengstenstroom vast kan zijn, waarop de gemeente geen invloed heeft (zoals de rijksbijdrage en specifieke uitkeringen vanuit het rijk) of dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is.

Continuïteit

Als onderdeel van de vereisten voor de nieuwe controleverklaring hebben wij ook de continuiteitsveronderstelling getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Teylingen een sluitende meerjarenbegroting heeft.

Op basis van de financiële kengetallen stellen wij vast dat de structurele begrotingsruimte voldoende is om financiele tegenvallers op te vangen. Wij stellen hierbij op basis van het weerstandvermogen vast dat deze nagenoeg gelijk is gebleven, of dat deze fors is versterkt. Hierbij valt voornamelijk op dat de netto schuldquote is versterkt ten opzichte van voorgaand jaar.

Samenvattend geven de financiële kengetallen geen aanleiding om de continuïteits-veronderstelling in twijfel te trekken.

Belangrijkste bevindingen

Grondexploitaties

Algemeen
Voor de jaarrekening 2021 was de oorlog in de Oekraïne een zogenoemde ‘gebeurtenis na balansdatum’. In de jaarrekening over boekjaar 2022 moet voor het eerst rekening gehouden worden met de effecten hiervan. Zowel de directe als indirecte gevolgen (stijgende energieprijzen en inflatie) kunnen grote gevolgen hebben.

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op diverse schattingen en aannames. De schattingsonzekerheid is door alle externe ontwikkelingen in 2022 fors toegenomen en vormt daarom een significant risico in onze controleaanpak. De complexiteit in de projectontwikkeling omvat de volgende risico’s:
- De vraag naar (betaalbare) woningen is fors hoger dan het aanbod.
- Stijgende energie- en grondstofprijzen.
- Krapte op de arbeidsmarkt.
- Stikstofproblematiek.
- Verduurzamingsopgave.
- Stijgende rente.
- Macro-economische factoren zijn minder stabiel.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties. Deze hogere mate van onzekerheid maakt het belangrijker om een adequate toelichting op te nemen in de jaarrekening.

Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingsonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Waardering inclusief specifieke projectrisico’s

Verliesvoorziening
Vorig jaar was er sprake van een verliesvoorziening bij de grondexploitatie Bloementuin. Doordat zowel de kosten als de opbrengsten bij het afsluiten van de overeenkomsten gunstiger uitpakten, is dit omgeslagen naar een verwacht positief resultaat. Zodoende is er geen sprake meer van een verlies op de grondexploitaties. Er is er zoals afgelopen jaren enkel nog sprake van een verliesvoorziening op het facilitaire gedeelte van Hooghkamer.

Tussentijdse winstneming
Door bovenstaande omstandigheden is er een winstverwachting voor Bloementuin. Hiervoor is dan ook dit jaar een winst van €86.000 genomen. Wij hebben vastgesteld dat de winstberekening juist is.

Grondexploitaties

Grondexploitatie
Uw gemeente kent een in omvang beperkte balanspost met betrekking tot onderhanden projecten, dit betreft de voorraden (grondexploitatie). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering, hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. Om te schatten wat de waarde van een complex is, is een aantal risico's c.q. schattingen van belang. De schattingsfactoren in de waardering van de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt?
- Programmering: Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- Prijs: Is afgewogen en adequaat onderbouwd welke prijzen kunnen worden gevraagd?
- Parameters. Welke ontwikkeling van rente, kostenstijgingen en opbrengstenstijgingen verwacht de gemeente in de komende jaren?
- Plankosten: Wat zijn de kosten die de gemeente moet maken om een complex te kunnen ontwikkelen?

Het college heeft op grond van de keuzes van de raad de grondexploitatie geactualiseerd en de calculaties opnieuw berekend. Het college heeft beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een verliesvoorziening moet worden getroffen of er tussentijds winst moet worden genomen.

Planning
De planning van de grondexploitaties staat bij veel gemeenten onder druk als gevolg van de stikstofproblematiek. Doordat de huidige grondexploitaties ver in de afronding zijn, speelt dit voor uw gemeente niet.

Programmering
De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Teylingen. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken.

Verkoopprijzen
De verkoopprijzen voor woningen zijn bij Hooghkamer nagenoeg niet gewijzigd. De verkoopwaarde van Bloementuin is dit jaar contractueel overeengekomen. Dit is fors hoger dan de verwachting was. Zodoende is er een resultaat ontstaan voor Bloementuin.

Parameters
De parameters zijn nader toegelicht op de volgende pagina.

Plankosten
De plankosten zijn ultimo 2022 opnieuw bepaald op basis van de overeenkomst die is aangegaan met betrekking tot de kosten. Hierbij zijn voornamelijk de kosten bij Bloementuin gewijzigd. Deze zijn fors lager dan verwacht. Door diverse factoren zijn de prijzen de afgelopen periode fors gestegen, dit is meegenomen in de actualisatie van de grondexploitaties.

Grondexploitaties

De parameters voor de grondexploitaties
De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door de gemeente Teylingen gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst.

Kostenstijging
De gehanteerde parameter voor de kostenstijging ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers.

Opbrengstenstijging
De opbrengstenstijging speelt niet bij de gemeente Teylingen. Dit komt doordat voor dit jaar alle verkopen vastliggen. Zodoende heeft deze parameter geen invloed.

Schattingsonzekerheden grondexploitaties
De huidige situatie en de onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen betekent een grote schattingsonzekerheid op de verwachte realisatie van uw complexen. Bij een hoge mate van schattingsonzekerheid is het passend om in de jaarrekening hierover een nadere toelichting op te nemen. Belangrijke elementen hierbij zijn:
- Het toelichten van de gehanteerde veronderstellingen.
- Een toelichting (impact / scenario's) over de schattingsonzekerheid.

Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de jaarrekening op pagina 181 in voldoende mate deze onzekerheden weergeeft.

Parameters	2022	2021	Schatting 2022	Schatting 2021
Rente	0,38%	1%	🟢	🟢
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	🟢	🟢
Kostenstijging	5% (2023) tot 2% (vanaf 2025)	2,5% tot 3%	🟢	🟢
Opbrengstenstijging	0%	0%	🟢	🔵

Legenda status:
🟢 = evenwichtig
🟡 = optimistisch
🔵 = voorzichtig
🔴 = controleverschil

Sociaal domein

Algemeen
De gemeente Teylingen voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij deze taken zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Jeugdwet	Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland	Delegatie	Afrekening op basis van werkelijke lasten
Wmo	ISD Bollenstreek	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten
PGB's	ISD Bollenstreek	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

Jeugdwet
In 2022 is de jeugdwet overgedragen van TWO Holland Rijnland (hierna: TWO) naar Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (hierna: SOZ). SOZ voert de inkopen uit en controleert de declaraties.

De gecontroleerde verantwoording SOZ is op 5 juni 2023 uitgebracht. Bij de verantwoording wordt een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Uit de verantwoording blijkt een onzekerheid van 1,3% van de gehele verantwoording. De belangrijkste geconstateerde onzekerheden hebben betrekking op:
- ontbreken van een finale afrekening met kleine zorgaanbieders;
- ontbreken van specifieke projectgelden in de definitieve productieverantwoording van een zorgaanbieder;
- diepgang van de controle op verantwoordingen van zorgaanbieders met een landelijke declaratie die in absolute omvang uitstijgt boven de omvang van de verantwoording van SOZ
- ontbreken van prestatieinformatie over de vergoeding van meerkosten.

Voor de gemeente Teylingen betreft de onzekerheid een bedrag van circa € 96 duizend. Deze onzekerheid is opgenomen in onze foutenevaluatie.

Wmo en PGB
De Wmo-verstrekkingen en de PGB's verlopen volledig via ISD Bollenstreek.

De verantwoording van ISD Bollenstreek ontvangen. Bij de jaarrekening is een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Uit de ontvangen rapportage blijkt dat de uitvoering van de regelingen rechtmatig heeft plaatsgevonden. Er zijn alleen formele onrechtmatigheden en beperkte onzekerheden geconstateerd. De belangrijkste onzekerheid betreft een verschil tussen kosten WMO zoals verantwoord in de financiële administratie ten opzichte van de uitgaven volgens de ontvangen productieverantwoording.

Voor de gemeente Teylingen betreft de onzekerheid een bedrag van circa € 54 duizend. Deze onzekerheid is opgenomen in onze foutenevaluatie.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
Het kabinet heeft de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (hierna: Tozo) in 2022 verlengd tot 31 maart om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. Op basis van de Tozo kunnen zelfstandigen een beroep doen op twee soorten voorzieningen: een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal.

Belangrijke voorwaarde in de uitvoering van de Tozo is het hebben van beleid aangaande Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Om te waarborgen dat er geen misbruik wordt gemaakt van de faciliteiten heeft uw gemeente, overeenkomstig aan de gestelde eisen, dit specifieke M&O-beleid geformuleerd voor de Tozo. Wij hebben door middel van dossierreview vastgesteld dat de controlerend accountant van ISD Bollenstreek de opzet, bestaan en werking van dit beleid heeft gecontroleerd. Met dit beleid, dat onder meer bestaat uit een controleplan, wordt naast controles op het aanvraagproces, achteraf vastgesteld dat er geen misbruik is gemaakt van de regeling. Het belangrijkste onderdeel van dit controleplan is welke signalen van het Inlichtingenbureau worden onderzocht, in welke diepgang deze signalen worden onderzocht en binnen welke periode deze signalen worden onderzocht. Waar geconstateerd wordt dat de aanvrager geen of een lager recht op vergoeding had volgen terugvorderingen.

Bevindingen

Energiecrisis en hoge inflatie
De energiecrisis en daarmee samenhangend de (kosten)inflatieontwikkeling in Nederland was dit controlejaar onverminderd hoog. Wij hebben bij de controle vastgesteld dat deze kostenstijgingen gedurende het boekjaar adequaat zijn begroot en dit niet heeft geleid tot begrotingsoverschrijdingen.

Analyse op onderhoudsvoorzieningen voor verbetering vatbaar
Net als voorgaand jaar merken wij dat de beheersing van onderhoudsvoorzieningen voor verbetering vatbaar is. Bij de onderhoudsvoorziening gebouwen is er sprake van een beheerplan met een looptijd van 15-20 jaar. De voorziening is door de raad vastgesteld voor 10 jaar. De voorziening is over de periode van 10 jaar toereikend, maar laat daarna een negatief saldo zien.

Hierbij geeft de voorziening gebouwen per 2035 een negatief saldo van € 540.000 weer, waar dit tot 2040 oploopt tot een negatief saldo van € 2,4 miljoen. Dit is conform de BBV niet toegestaan.

Het te lage bedrag in de onderhoudsvoorziening moet worden aangevuld door de jaarlijks in de begroting geraamde stortingen te verhogen middels een begrotingswijziging of raadsbesluit. Dit zodat de voorziening over de gehele looptijd weer toereikend is voor het bekostigen van het onderhoud.

Facturen niet nauwkeurig afgegrensd
Vorig jaar is reeds in ons accountantsverslag gemeld dat de afgrenzing van facturen niet altijd goed ging. Dit werd veroorzaakt doordat er onvoldoende inzichtelijk is welke verplichtingen er zijn en de factuur pas laat in het jaar is ontvangen. Vorig jaar zag dit toe op facturen met betrekking tot de grondexploitatie. Dit betroffen facturen uit 2021 die toezagen op werkzaamheden uit 2019. Daarom hadden deze facturen reeds in voorgaande jaren geboekt moeten worden. Dit boekjaar hebben wij geen bevinding bij de facturen met betrekking tot de grondexploitaties.

Dit jaar hebben wij echter wel een vergelijkbare constatering voor de investeringen van de materiële vaste activa. In onze steekproef op investeringen hebben wij een factuur met een omvang van € 122.000 geselecteerd, deze is ontvangen in mei 2022, maar heeft betrekking op 2021. Deze factuur is in 2022 geboekt, terwijl deze al in 2021 geboekt had moeten worden.

Wij adviseren om de verplichtingen nauwkeuriger te monitoren en te betrekken in uw project omtrent de inrichting van een verplichtingenadministratie.

HLTsamen doorbelasting
Vorig boekjaar hebben wij gerapporteerd dat HLTsamen veel moeite heeft om de bijdrage per onderdeel en per gemeente te specificeren en te onderbouwen. Wij merken op dat er dit jaar een flinke verbeterslag is gemaakt, echter is dit nog voor verbetering vatbaar.

Wij merken dat het nog veel moeite kost om een aansluiting te maken tussen de bijdragen zoals verantwoord in de jaarrekening van HLTsamen en de geboekte bijdrage in de administratie van de gemeente. Daarnaast merken wij op dat het inzicht in de administratie van de gemaakte afspraken en de budgetuitputting nog voor verbetering vatbaar is. Een voorbeeld hiervan is het inzicht in de beschikbaarheid van resterende budgetten met betrekking tot investeringskredieten.

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen
In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Begrotingsrechtmatigheid
Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de afwijkingen ten opzichten van de begroting na wijziging opgenomen. Wij constateren dat er in het boekjaar geen begrotingsoverschrijdingen zijn ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Investeringskredieten
Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten. Wij hebben namelijk een overschrijding op het krediet inzake de voorbereidingskosten van het facilitair project Nieuw Boekhorst geconstateerd, van €307 duizend. In 2023 heeft de raad er echter wel al een aanvullend krediet beschikbaar gesteld. Desondanks was er per 31 december 2022 een overschrijding van €307 duizend, waardoor dit als onrechtmatig is beoordeeld.

Financiering
In 2022 heeft uw gemeente geen nieuwe langlopende leningen afgesloten. Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm en het kasgeldlimiet merken wij op dat de gemeente Teylingen zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

Ten aanzien van schatkistbankieren merken wij op dat er in het tweede kwartaal een overschrijding heeft plaatsgevonden van het drempelbedrag. Dit heeft geleid tot een formele onrechtmatigheid, welke niet meeweegt in ons oordeel omtrent de rechtmatigheid.

Wij hebben begrepen dat de oorzaak hiervan is, dat er een uitstaande lening is vrijgevallen van €25,2 miljoen, waarbij het bedrag is gestort op de rekening bij de Caseis bank. De gemeente kan echter niet direct muteren op deze bankrekening, waardoor er een verzoek naar de bank is verzonden om dit geld over te boeken naar de BNG rekening. Deze overboeking heeft echter pas 2 weken later plaatsgevonden, waardoor er 2 weken lang een te hoog saldo is aangehouden ten aanzien van schatkistbankieren. Wij hebben begrepen dat de bankrekening inmiddels is opgeheven.

Jaarverslag

Jaarverslag
In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2022 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiële afwijkingen gesignaleerd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de minimaal gestelde eisen.
Fraude	Wij adviseren u om in de toekomst een frauderisicoanalyse op te stellen en ter verbetering van het inzicht de risico's toe te lichten in het jaarverslag.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage
Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording
Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst en er hebben zich gedurende 2022 geen wijzigingen voorgedaan.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen gelden eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Financiële positie

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente
Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2022 volgens de jaarrekening € 85,4 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

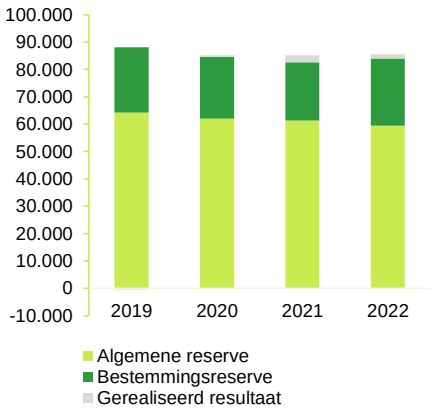

Van de totale reserves ter hoogte van € 85,5 miljoen is € 59,4 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald met € 1,9 miljoen. Per saldo is gedurende 2022 € 0,3 miljoen toegevoegd aan de reserves.

Analyse van het resultaat
Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 0,3 miljoen positief. In de begroting na wijziging was rekening gehouden met een resultaat van € 2,8 miljoen negatief.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vanaf pagina 226 in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Belangrijke voordelige verschillen hebben betrekking op de kosten voor opvang ontheemden Oekraïne en grondexploitaties. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken. Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

Wij constateren dat er op veel verschillende terreinen in de jaarrekening voordelen zijn gerealiseerd ten opzichte van de begroting, dit veroorzaakt per saldo een omvangrijk verschil ten opzichte van de (gewijzigde) begroting. Er is hierbij voornamelijk sprake van incidentele positieve resultaten. Een beperkt deel van deze resultaten had de gemeente in de tussentijdse rapportage reeds kunnen verwerken. Wij adviseren u het monitoringsproces te beoordelen en waar mogelijk te optimaliseren, zodat ook onderbestedingen tijdig kunnen worden gesignaleerd en ter beschikking aan de raad kunnen worden gesteld.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen
De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien.

Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

Kengetallen	Gemeente		Landelijk	
	2022	2021	2022	2021
Netto schuldquote	11,7	31,3	74	73
Solvabiliteit	54,1	52,3	30	31
Belastingcapaciteit	93,2	79,1	105	105
Structurele exploitatieruimte	1,59	0,8	0,2	0,6

Het kengetal schuldquote is sterk verbeterd in 2022 (van 31,3 % naar 11,7%). Hiermee wordt ruim binnen de gestelde signaalwaarde van de VNG (100%) gebleven.

De solvabiliteit is licht gestegen van 52,3% naar 54,1% in 2022. De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. Ondanks de lichte daling wordt er ver boven deze signaalwaarde gebleven. Zodoende bent u binnen de gestelde signaalwaarde gebleven.

Belastingcapaciteit: de lastendruk in de gemeente Teylingen ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 93,2%. De woonlasten in Teylingen liggen hiermee lager dan het landelijk gemiddelde. Deze zijn in 2022 gestegen. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'.

Op basis van het kengetal “structurele exploitatieruimte” blijkt dat er een structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

Op basis van bovenstaande kan worden gesteld dat de financiële positie van de gemeente gezond is.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en risicobeheersing
In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt verondersteld dat alle risico's zich nooit tegelijk voordoen. Wij kunnen ons vinden in dit uitgangspunt.

Hiernaast is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als "uitstekend".

X €1.000	2022	2021	2020
Weerstandscapaciteit	€ 67.415	€ 71.138	€ 69.341
Risico's	€ 3.792	€ 4.100	€ 3.752
Weerstandsratio	**18**	**17**	**18**

Weerstandsratio	Betekenis
>= 2.0	Uitstekend
1.4 < 2.0	Ruim voldoende
1.0 < 1.4	Voldoende
0.8 < 1.0	Matig
0.6 < 0.8	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Rechtmatigheidsverantwoording over 2023

In de managementletter 2022 van HLTsamen hebben wij gerapporteerd over de beperkte voorbereidingen inzake de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf 1 januari 2023 door het college moet worden afgegeven.

In 2023 zijn de volgende stappen genomen:
- het Control Framework ingericht en akkoord bevonden;
- het implementatieplan is opgenomen voor 2023, zodat de werkwijze kan worden geïntegreerd in de organisatie en de volgende processen kunnen worden aangepakt.

Wij hebben begrepen dat compliance in toenemende mate wordt gezien als wezenlijk onderdeel van de doorontwikkeling van de organisatie. In dit kader is hier ook een (externe) programmamanager voor aangesteld. Daarnaast zijn ook enkele nieuwe medewerkers aangetrokken.

Op basis van het bovenstaande constateren wij dat de organisatie aan de slag is gegaan met het realiseren van vorderingen op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording. Tijdens de interim-controle 2023 zullen wij nadrukkelijk toetsen in welke mate de stappen uit het implementatieplan zijn gerealiseerd.

Proces jaarrekeningcontrole

In 2022 merken wij dat het proces van de jaarrekeningcontrole beter is verlopen. Verbeteringen liggen op de kwaliteit van de onderbouwingen en reactietijden op gestelde vragen. Met betrekking tot de verdere verbetering van het proces hebben wij nog de volgende opmerkingen.

Tijdens het jaarrekeningproces hebben wij vastgesteld dat het aantal nagekomen transacties na het opstellen van de concept versie van de jaarrekening relatief hoog is. Deze transacties worden ten behoeve van het jaarrekeningcontroleproces niet tijdig geïnitieerd. Dit leidt voor de jaarrekening tot een significant aantal correctievoorstellen die in de definitieve jaarrekening verwerkt zijn.

Wij merken op dat een groot deel van deze correcties ontstaat doordat informatie niet (tijdig) beschikbaar was voor verwerking in de financiële administratie. Wij adviseren om het proces van aanlevering van onderbouwende brondocumentatie aan de afdeling financien te verbeteren. Het gebruik van de verplichtingenadministratie kan hierin bijdragen om tijdiger toekomstige verplichtingen (nog te ontvangen facturen) te identificeren. Tijdens de interimcontrole hebben wij namelijk geconstateerd dat de verplichtingenadministratie nog niet door alle afdelingen in de organisatie worden gebruikt.

Overige onderwerpen

Wet versterking decentrale rekenkamers
Met ingang van 1 januari 2023 treedt voor gemeenten en provincies de wet versterking decentrale rekenkamers in werking. Deze wet is op 31 mei 2022 met een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en op 27 september jl. door de Eerste Kamer als hamerstuk aanvaard.

Zodra de wet in werking treedt per 1 januari 2023 behoudt een verordening die een rekenkamerfunctie regelt (en de benoemingen op die basis) gedurende een jaar haar rechtskracht, dus tot 1 januari 2024. Daarvoor is in de wet versterking decentrale rekenkamers overgangsrecht getroffen. Dit geeft de gemeenteraad gedurende een jaar de gelegenheid om op basis van de nieuwe wet een onafhankelijke rekenkamer (zelfstandig of gemeenschappelijk) in te stellen, de leden te benoemen en de oude verordening in te trekken. Uiterlijk op 1 januari 2024 zal dus in alle gemeenten een onafhankelijke rekenkamer moeten zijn ingesteld, inclusief de benoeming van leden. Raadsleden die de rekenkamerfunctie uitoefenen, verliezen na intrekking van de verordening dan wel uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel van rechtswege het lidmaatschap van de rekenkamerfunctie. Ook de externe commissieleden van de rekenkamerfunctie houden dan van rechtswege op lid van de rekenkamerfunctie te zijn. Zij kunnen dan -desgewenst- conform de wet voor 6 jaar benoemd worden in de onafhankelijke rekenkamer.

Publieke Managementletter 'Scherp op fraude'
In december 2022 heeft de NBA de Publieke Managementletter 'Scherp op fraude' uitgebracht. Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. In de PML 'Scherp op Fraude' staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants. Deze signalen zijn:

- Slecht voorbeeld doet slecht volgen.
- Frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt.
- Meldingen van misstanden verdienen aandacht.
- Fraude overvalt organisaties.
- De accountant is onvoldoende professioneel-kritisch.

De PML is daarmee ook voor u relevant en het is nuttig om hier kennis van te nemen. Fraude is en blijft een belangrijk onderwerp voor ondernemingen en voor onze controle. Op de website van de NBA is de PML te downloaden.
https://www.nba.nl/globalassets/documenten/bijlagen-nieuwsberichten/2022/scherp-op-fraude.pdf

Eerder verschenen PML's zijn beschikbaar op: https://www.nba.nl/themas/kennis-delen-en-pml/publieke-managementletters/

Overige onderwerpen

Sustainability / Duurzaamheid

De Europese Unie heeft één doel en dat is de gezondheid en het welzijn van de mens verbeteren door Europa klimaatneutraal te maken en onze natuurlijke habitat te beschermen.

Met een pakket aan maatregelen, de actieplannen die voortvloeien uit de EU Green Deal, beoogt Europa een transitie naar een duurzame en klimaat-neutrale economie. Onder het motto 'No one will be left behind' raken deze maatregelen alle sectoren. Dit vereist integrale verankering van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.

Europa vaart een andere koers: vrijblijvendheid is voorbij

Na ruim twee jaar werk en onderhandelingen heeft het Europese Parlement in november 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen en inmiddels is deze goedgekeurd door de Europese Raad. De CSRD-rapportage bevat ten minste de volgende informatie:

- Business model en de integratie van sustainability daarin.
- Borging van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.
- Strategie en langetermijndoelstellingen die bijdragen aan een duurzame en klimaat neutrale economie.
- Impacts (positief en negatief) van uw organisatie op de maatschappij.
- Risico's en kansen gerelateerd aan klimaatverandering voor uw business model en uw waardeketen.
- Zorgplicht waardeketen (o.a. mensenrechten en milieu-effecten).

De CSRD-rapportage verantwoording zijn vereist voor elke grote onderneming vanaf boekjaar 2025. De verwachting is dat deze richtlijnen niet verplicht zullen zijn voor lokale overheden. Op basis van een voortrekkersrol / voorbeeldfunctie van overheidsorganisatie inzake sustainability wordt echter wel verwacht dat er in de komende jaren steeds meer vrijwillig over dit onderwerp zal worden gerapporteerd. Wij adviseren u om dit onderwerp met uw raad te bespreken en de reikwijdte en informatieverschaffing inzake sustainability rapportage af te stemmen en uw registratie hierop voor te bereiden.

Impact voor de gemeente Teylingen
Zoals beschreven is de CSRD-rapportage verplichting waarschijnlijk niet van toepassing op gemeenten. Wel is de verwachting dat het maatschappelijk verkeer en het bedrijfsleven ook naar gemeenten zullen kijken. In het jaarverslag is gerapporteerd over de sociale en milieu aspecten van duurzaamheid. Dit komt tot uiting in het jaarverslag doordat de gemeente aandacht besteed aan het verbeteren van de leefbaarheid en betaalbaarheid binnen de gemeente.

Het ontbreekt echter nog aan een beschreven strategie en meerjarenplan op het gebied van duurzaamheid, waaraan de genomen acties gekoppeld zijn. Hierdoor ontbreekt het nog aan een gestructureerde werkwijze en rapportage inzake duurzaamheid.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage (1)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A13	Regeling specifieke uitkering naleving controle coronatoegangsbewijzen	N.V.T.	N.V.T.	
A16	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's	N.V.T.	N.V.T.	
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden toeslagenproblematiek	N.V.T.	N.V.T.	
C55	Aanpak energiearmoede	N.V.T.	N.V.T.	
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N.V.T.	N.V.T.	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.V.T.	N.V.T.	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging	N.V.T.	N.V.T.	
E20	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021	N.V.T.	N.V.T.	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_Totaal 2021	N.V.T.	N.V.T.	
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_Totaal 2021	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (2)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_Totaal 2021	N.V.T.	N.V.T.	
G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022	N.V.T.	N.V.T.	
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	N.V.T.	N.V.T.	
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen	N.V.T.	N.V.T.	
G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente	N.V.T.	N.V.T.	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N.V.T.	N.V.T.	
H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N.V.T.	N.V.T.	
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N.V.T.	N.V.T.	
H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning	N.V.T.	N.V.T.	
H25	Regeling specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 2	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 3	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 4	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Tozo 5	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T	N.V.T.	N.V.T.	
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T	N.V.T.	N.V.T.	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Investeringskredieten	0	307
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	0	307
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	0	307

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Prestatielevering jeugd	96	96
Prestatielevering WMO	54	54
Prestatielevering PGB	n.v.t.	n.v.t.
Totaal onzekerheden	150	150

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2022 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants
Voor de jaarrekening van de gemeente Teylingen maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. De samenwerking met ISD Bollenstreek en Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland ten aanzien van het sociaal domein is van significant belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben bij de accountants een review uitgevoerd op zijn werkzaamheden.

Bovendien is PSA als interne accountantsdienst verantwoordelijk voor de controle op de inkopen, subsidies, investeringen en bouwleges van de gemeente Teylingen. Deze transactiestromen zijn voor de jaarrekeningcontrole materieel. Wij hebben een review op de controlewerkzaamheden van PSA verricht.

Verbonden partijen
Ten aanzien van de verbonden partijen van gemeente Teylingen hebben wij vastgesteld dat:
- de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Significante uitdagingen/moeilijkheden tijdens de controle
Er zijn geen significante uitdagingen/moeilijkheden geweest tijdens de controle.

Significante schattingsposten
De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van gemeente Teylingen betreffen:
- de nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen;
- de nauwkeurigheid en volledigheid van de grondposities.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de gemeenteraad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het college aanvaardbaar zijn.

Bijlage D – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid
Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten.
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten.
- In- en extern kwaliteitsonderzoek.
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten.
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen
Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij niet om specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.

Contactgegevens

Stefan Turenhout RA
Director Audit
s.turenhout@bakertilly.nl

Ruben Heemskerk RA
Manager Audit
r.heemskerk@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Churchillplein 5D
Postbus 85745
2517 KZ Den Haag
+31 70 358 90 00